

Rengasmiekan ponnen löytöpaikka Isonkyrön pitäjän Ulvilan kylän Rinta-Ulvisen talon kasvitarhassa.

Kertomukseen kuuluu 2 karttaa, 3 valokuvaa (lev. 10239-41) sekä Esih. os:n luetelo 10177:1-8 ja 10276 (ynnä myöhempiä liitteitä 3 ilmavalokuvaa).

Oleskellessani syyskuussa 1935 Laihialla hautarauniotutkimuksilla ilmoitti Isonkyrön Kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja tohtori Väinö Airo, että yhdistys oli saanut haltuunsa pronssisen kansainvaellusajan ns. rengasmiekan ponnen, joka oli löydetty Isonkyrön pitäjän Ulvilan kylän Rinta-Ulvisen talon kasvitarhasta, ilmeisesti kalmistosta, mistä aikaisemmin oli tullut esiin myös sittemmin eräälle kerääjälle myöty rautainen keihäänkärki. Ottaakseni talteen harvinaisen muinaisesineen, jonka mainittu kotiseutuyhdistys oli valmis luovuttamaan Kansallismuseoon, ja tarkastaakseni alustavasti löytöpaikan muutin matkasuunnitelmaani ja käännyin takaisin Isonkyröön, jonka kautta jo olin Laihialle saapunut, jättäen sikseen matkasuunnitelmassani vielä olevan käynnin Pirttikylän ja Närpiön hautaraunioilla.

Ulvila on viimeistä edellinen kylä ennen Ylistaron rajaa Kyrönjoen pohjoisrannalla. Kyrönjoki on kylän kohdilla tyyntä suvantoa ja n. 19 m yli merenpinnan. Itse kylä on pöydäntasais-
"Kyrönmaan savea"
 ta peltolakeutta, joiinkin pienine metsäisine kalliosaarekkeineen. Rinta-Ulvisen talo sijaitsee tällä peltolakeudella, maantien ja joen välissä, aivan Kyrönjoen pohjoisrannalla, vain n. 3 m korkean jokitörmän päällä, n. neljänneskilometrin ylöspäin jokea myöten siltä kohtaa, missä Orismalanjoki eteläpuolelta laskee Kyrönjokeen. Talo on aivan uusi, rakennettu paikalle, joka ennen oli peltoa, vasta 1932-33, ja lohkaistu Ulvisen talosta. Talon kasvitarha on vanhalla pellolla asuinrakennuksen ja jokitörmän välissä (ks. karttaa 1 ja valokuv. 1-5). Löytöpaikalla oli jo ennen talon rakentamista kynnettäessä tuntunut kiveystä.

Tästä kasvitarhasta oli Rinta-Ulvisen emäntä Selma Maria Ulvinen keväällä 1934 löytänyt mulloksesta pahoin ruostuneen väkäteräisen ruotokeihäänkärjen. Se oli saman vuoden kesänä myöty suutari Matti Suokolle, joka ostaessaan sen oli ilmoittanut keräävänsä esineitä Isonkyrön Kotiseutuyhdistyksen kokoelmiin, mutta olikin toimittanut sen Vaasaan "Österbottens historiska museumiin". Tämän museon hoitajalta, tohtorinna Elin Hedmanilta, joka ei tehnyt löydöstä säädettyä ilmoitusta Muinaistieteelliselle toimikunnalle, esine saatiin v:n 1936 alussa Kansallismuseoon (10276; löytökohta merkitty löytäjän osoituksen mukaan kartalle 1).

Keväällä 1935 jatkettiin kasvitarhan raivausta ja silloin purettiin saven alla tuntunut kivilatomus. Tällöin löysi 11 vuotinen poikanen Oiva Antero Ekola (emäntä Ulvisen poika ennen hänen avioliittoaan Rinta-Ulvisen isännän kassa) kivilatomusta purettaessa n. puolen lapionpiston syvyydestä mainitun rengasmiekan ponnin (10177:1). Kiviraunio oli löytäjien, emäntä Ulvisen ja hänen poikansa, kertomuksen mukaan ollut 35 - 40 cm syvässä saven alla, ¹⁾ lähes nelikulmainen ja n. 3 - 4 m laaja. Sekä keihäänkärki että miekanponsi olivat löytyneet raunion reunoilta. Kivien välissä ja raunion pohjalla oli ollut mustaa maata, hiiltä, luunpaloja ja punertavia kivenkappaleita, joita talonväki oli käyttänyt hioimina. Mukaani sain museoon talonväen talteen ottamat kaksi hioimen kappaletta, palaneen maan kimpaleen, jossa näkyi rautaesineen katkelma ja luumuru, pari saviastianpalaa sekä näytteen raunion pohjamaasta (10177:2-6); näistä hioimenkappalet ja saviastianpalat sanottiin löytyneen pellon pinnalta raunion kohdalta.

Raunion kohta on merkitty kartalle 1 punasella pilkkuviivalla löytäjien osviittojen mukaan. Jos ne olivat oikeita, on raunio ollut ilmoitettua isompi, n. 6 - 7 m:n laajuinen. Kasvitarhan pintamaassa raunion kohdilla ja ympärillä näkyi vielä siellä täällä palaneita luumuruja, jotka osaksi kylläkin olivat myöhempiä, pellolle lannoitteeksi levitetyn tuhkan mukana siihen joutuneita. Otin talteen joitakin luumuruja ja mulloksesta äkkäämäni palaneen saven, mahd. saviastian palan (10177:7-8).

1) Mitta tarkoittanee raunion pohjaa; jos raunio on kynnettäessä tuntunut aurankärkeen, eivät sen päällimmäiset kivet ole voineet olla 15 - 20 cm:iä syvemmällä.

Vaakitsin raunion korkeuden Kyrönjoen pinnasta sen kohdalla. Jokitörmän taive oli 2,63 m, väkäkeihäänkärjen löytökohta 3,03, miekanponnen löytökohta 3,09 m ja talon piha asuinrakennuksen pohjoispuolella n. 3,25 m vedenpintaa ylempänä. Joen pinta, joka kesällä oli ollut normaalia alempana, alkoi syyssateitten vaikutuksesta lähennellä keskikorkuista kesävettä.

Paikalla on ilmeisesti ollut matala hautaraunio. Polttokenttäkalmistoa voisi myös ajatella, mutta kun tämä hautamato on Kyrönmaalla harvinainen, tuntuu edellinen vaihtoehto todennäköisemmältä, varsinkin kun raunio löytäjien selostuksen mukaan on ollut pieni-alainen ja selvärajainen, hautaraunioksi normaalimittainen. Kun raunio on ollut tuskin 3 m Kyrönjoen pintaa ylempänä, ovat suurimmat kevättulvat peittäneet sen veden alle ja vähitellen kattaneet sen joen tuoman liejun alle näkymättömiin. Tämä raunion joutuminen aika-ajoin veden peittoon selvittää myös siitä löytyneen väkäkeihäänkärjen pahoin ruostuneen, ikäänkuin turvonneen asun. Rautakauden asutus on siis näillä kohdilla, kuten jo Isonkyrön Pukkilasassa, sijainnut, kuten myös nykyajan asutukset, aivan nykyisellä jokitörmällä.

Rinta-Ulvisen asuinrakennuksen perustuksia kaivettaessa kerrottiin myös talon kohdalta löytyneen kivikumman, jonka kivet oli käytetty rakennuksen perustuksiin. Paikkakuntalaisen valokuvaajan Lauri Hautalan Vaasa-lehdelle (24. 9. 1935, n:o 221) antamien tietojen mukaan rakennusmiehet olivat kertoneet tästä viimeksimainitusta rauniosta löytäneensä "joitakin löysiä, helposti hajoavia rautaesineitä, joihin ei tultu kiinnittäneeksi huomiota." Valokuvaaja Hautalan sanomalehtitiedot eivät kuitenkaan ole osoittautuneet kovin sananmukaisesti otettaviksi.

Kun vuodenaika oli jo myöhäinen ja sateinen, ja seulonta, joka hävitetyn raunionpaikan tarkastuksessa olisi tullut päätyöksi, oli saviperäisen maan kosteuden vuoksi jo milt'ei mahdollonta, oli löytöpaikan kaivaustutkimus siirrettävä seuraavaan kevääseen.

Lopuksi mainittakoon, että Rinta-Ulvisesta on linnuntietä ainoastaan vajaat 2,5 km (eteläkaakkoon) Levänluhdan suolöytöpaikalle

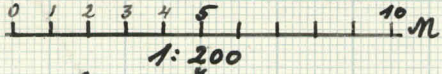
(ks. ilmavalokuvaa n:o 6).

Tutkimuksen paikalla suoritin syyskuun 24. päivänä 1935.

Aarne Äyräpää.

Kartta 1.

Kansainvaellusajan kalmisto Isonkyrön pitäjän Ulvilankylän Rinta-Ulvisen talon kaivutuksessa

Arne Ayräpää 24. IX 1935

Luumurua kasvitarhan pinnassa

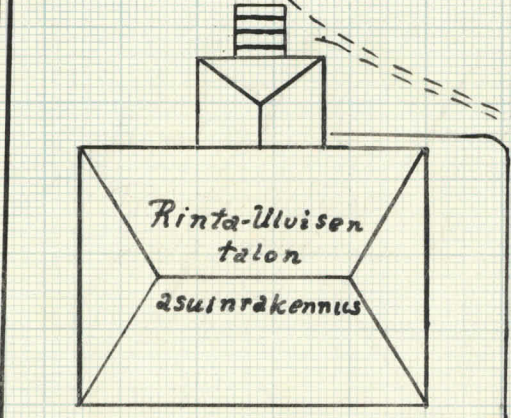
Tappuraisojen l. Siltaisojen uoma.

Peltoa

Oja

Oja

Rinta-Ulvisen talon asuinrakennus

Ruohokenttä

Kasvi-tarha

10177:1 * 2.09

Maanalaisen kiviraunion alue

10276 * 2.03

2.63

0.90

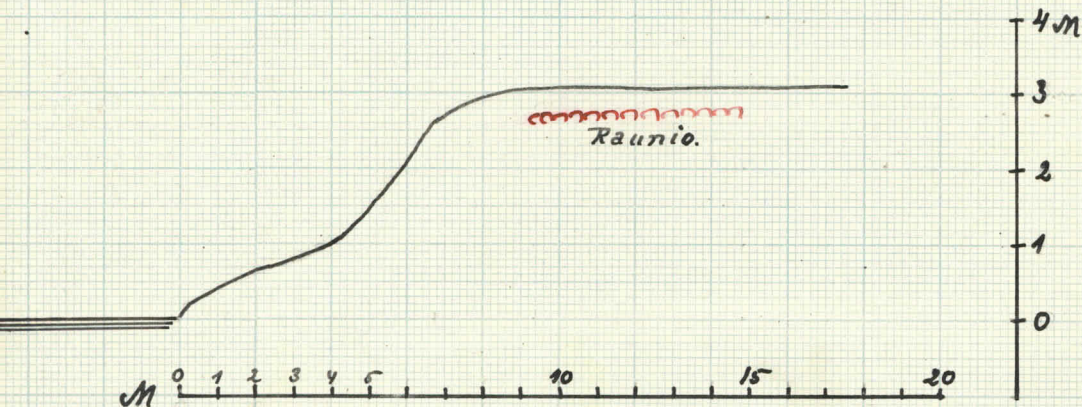
Kyrön joki

Kartta 2. Kansainvaellusajan kalmisto
Isonkyrön pitäjän Ulvilan
kylän RINTA-LILVISEN talon
kasvitarhassa

löytöpaikan profiili
Pituusmittakaava 1:200
Korkeus " 1:100

Aarne Äyräpää 24. IX 1935.

10239

Kuva 1. Rinta-Urvisen kansain-
vaellusajan löytöpaikka joen läm-
mästä. Vas. Rinta-Urvisen talo, seu-
jä joen välissä kasvitarha löytö-
paikkomiseen (talon emäntä seisoo

keikkaankäyri löytökohdalla). Tuo-
talla joen vas. puolelta mm. Ur-
visen talo. Valok. 24. 9. 1935

10240

Kuva 2. Löytöpaikka ja polttohaudan
alue Rinta-Ulvisen kasvitarkassa löi-
siloumaarta. Koulul. Oiva Ekola sei-
soorengasmiekka ponnaen, emäntä Selma
Ulvisen keihäänkärjien löytökohdalla.

10241.

Kuva 3. Samat löytöpaikat kuin yllä
luoteesta, Rinta-Ulvisen talon ikkunas-
ta; samat henkilöt löytökohdilla. Jaa-
talla vas. Valttaalan Sittomäki.

Isokyrö, Ulvilan kylä, Rinta-Ulvinen
(liite A. Ayräpään kartonalle, v. 1935)

4. Rinta-Ulvisen kansainvaellusajan löytöpaikka (Siik. os.
10177, 10276 ym.) jokseenkin idästä.

5. Rinta-Ulvisen kansainvaellusajan löytöpaikka n. poliis-
koillisesta.

Valok. Suomen Ilmavoimat 1937.

Isokyrö, Ulvilan kylä, Rinta-Ulvinen ja
Levänluhta.
Liite A. Agripään kertomukseen v:sta 1935.

6. Rinta-Ulvisen kansainvaellusajan löytöpaikka (Esik. os.
10177, 10276 ym.) Kyrönjoen polyoisrannalla (oikealla).
Taustalla vasemmalla Levänluhdan suolöytöpaikka.
Kuva otettu jokseenkin polyoisesta etelään.

Valok. Suomen Ilmavoimat 1937.